

Dansk Selskab for Sygeplejeforskningens historie – mundtlig og skriftlig formidling af sygeplejeforskning

ved Margarethe Lorensen, formand for Dansk Selskab for Sygeplejeforskning, Ph.D, professor i sygepleievitenskap, Oslo Universitet og Bente Kristensen, æresmedlem og forhenværende bestyrelsesmedlem i Dansk Selskab for Sygeplejeforskning, oversygeplejerske

Ideen til oprettelse af Dansk Selskab for Sygeplejeforskning og nogle af selskabets milepæle og mærkedage er beskrevet i dette tidsskrift i lederen "Tilbageblik på 25 år". Som det fremgår af det første referat af 19 oktober 1978, som er publiceret i nævnte leder, blev det besluttet ved dette første møde at kalde gruppen "Forum for sundheds-og sygepleje". Deltagerne ønskede at bruge gruppen til at øge deres kundskaber om sygeplejeforskning og om forskningsmetodologier, samt formidle denne til resten af sygeplejesamfundet. Måden det skete på, var gennem

- at læse og diskutere udvalgte forskningsartikler
- at opnå forståelse af forskningsterminologi
- at oversætte engelsksproget forskningslitteratur
- at arrangere forelæsninger ved danske og udenlandske sygeplejersker, der arbejder med sygeplejeforskning

Denne artikel vil omhandle Selskabets historie og proces i forhold til mundtlig og skriftlig formidling af sygeplejeforskning. Den vil blive inddelt i afsnit i forhold til: små medlemsmøder, tidsskriftet, forskningsdag, de årlige temadage, seminar/ workshop om forskningsmetode og strategisk politisk kommunikation. En stor del af de forskningsmetoder, - begreber, - teorier og – emner, som har været på de forskellige møder, er beskrevet i artiklen fra selskabets 15 år jubilæum (Lorensen1994).

Små medlemsmøder med diskussion af sygeplejeforskning

På det første møde den 19. oktober 1978 var der inviteret 12 deltagere, hvoraf 4 ikke kunne komme. Det, at medlemsskaren i de første par år ikke var så stor, gjorde det muligt at have et forum hvor alle kunne komme til orde. Diskussionen gik meget livlig og under trygge forhold for den enkelte, da alle kendte hinanden, og da forskning endnu ikke som i dag, er et nødvendigt værktøj i egen meritering i forhold til mange stillinger.

Vi fandt det vigtigt fra starten at sikre gruppens uafhængighed af faglige instanser/institutioner, og det første møde fandt således sted i et lokale lånt på WHO. Da gruppen ikke var så stor i starten, kunne vi også holde møder i de forskellige medlemmers hjem.

Med hensyn til litteraturstudier lagde vi ud med den amerikanske bog om forskningsmetode "Elements of Research in Nursing"(1977), som deltagerne oversatte, fremlagde for hinanden og diskuterede. Foruden at medvirke til at skabe et fælles begrebsapparat, gav det en god indføring i forskningsprocessens elementer, og deltagerne forskellige forudsætninger og erfaringer blev i høj grad udnyttet i gruppen. Oversættelsen af bogen blev som nævnt før desværre aldrig gjort færdig og publiceret. Det er derfor godt at se, at vi fik forskningsmetodebogen "Forskning i Klinisk Sygepleje 2. Metoder og vidensudvikling" udgivet på Akademisk forlag i år (Lorensen, Hounsgaard og Østergaard-Nielsen 2003).

Ud over arbejdet med "Elements of Research in Nursing" gennemgik vi også artikler med forskningsundersøgelser ud fra kriterier for natur – og samfundsvidenskabelig forskning. Det var en lærerig proces systematisk at gennemgå en videnskabelig artikel, og samtidig gav det anledning til mange gode, forståelsesfremmende diskussioner

Frem til november 1979, hvor deltagergruppen endnu var ret begrænset, blev der afholdt ti møder, heraf var et møde specielt. Det var et møde om uddannelse og forskning i sygeplejen og gæsten var Marjorie Simpson, tidligere Principal Nursing Officer, Englands Sundheds-og Socialstyrelse. Vi havde endvidere den glæde, at også Margrethe Kruse, formand for ICN fra 1969 - 1973 deltog i mødet. Begge disse to ledere i sygeplejen har i hvert sit land været med til at fremme sygeplejeforskning og fået ressourcer til denne virksomhed.

Senere i forløbet var vi så heldige i 1986 først at få besøg af professor Susan Gortner, School of Nursing, University of California, San Francisco den 30. 07. 86 Hun har været med til at oprette det Nationale Sygeplejeforskningens Institut i USA og været mentor på mange projekter. Den 04.11 samme år havde vi en livlig diskussionsaften med Dorothy Hall, forhenværende Regional Director WHO/EURO, som var på besøg fra Canada. Hun startede et stort fælles projekt op omkring sygeplejeforskning i Europa (Hall 1979)..

For at få mere kundskab om sygeplejeforskning og forsknings-

metodologi arrangerede vi forelæsninger med såvel danske som udenlandske forskere fra sygeplejen og fra tilgrænsende discipliner. Disse forelæsninger blev arrangeret som eftermiddags- eller aftenmøder, og tid, sted og emne blev annonceret i "Sygeplejersken" foruden ved opslag på de lokale hospitaler. Nogle gange, når der var kort tidsfrist, fordi vi havde fået tilsagn fra en udenlandsk foredragsholder som var på gennemrejse/ på kort opdrag i København udenfor de planlagte mødetidspunkter, måtte informationen om et sådant møde forgå ved, at vi telefonerede til hinanden og publicerede det til så mange, som det var muligt at nå ad mund til mund metoden. Disse møder var åbne for alle interesserede sygeplejersker, som mod et beske-

dent beløb kunne deltage. Til vores glæde var der en pæn interesse for møderne, hvilket vi tog som et udtryk for et eksisterende behov. Også danske sygeplejeforskere, kom og delte deres viden og erfaring med os. Her var Guldager og Thorup først ude med deres bog "Barselsdage i 1977 efterfulgt af Stenbak, Fasting samt Andreasen og Sjørsløv i 1979. Alle disse bøger var publiceret af Dansk Sygeplejeråd (Lorensen 190 a og b).

Endelig arrangerede vi møder, hvor sygeplejersker kunne fremlægge eget projekt med efterfølgende diskussion og vejledning. Var der manglende kompetence i gruppen, inviterede vi personer ind som var længere fremme eller havde mere erfaring i relation til de aktuelle forskningsproblemer og – metoder.

Mens vi ventede på optagelse i foreningsregistret, var Selskabet nede i en bølgedal. Den 22. oktober 1981 blev der afholdt ekstraordinær generalforsamling med det ene punkt: Ophævelse af Dansk Selskab for Sygeplejeforskning. Det skete dog ikke, da en meget lille gruppe holdt ved, men ressourcerne var små. Selskabet kørte således videre på vågeblus, hvilket også fremgår af nedenstående tabel 1.

Selskabet begyndte derefter at vokse stødt og roligt, men noget langsomt og varieret i starten. Det skete dog i det tempo, bestyrelsen og medlemmernes arbejdskapacitet gav mulighed for. Selskabet havde ikke noget ønske om at vokse for hurtigt og at blive så stort, at det blev nødvendigt med fast kontor og personale.

Tabel 1. Oversigt over medlemmer og abonnenter på Tidsskrift for Sygeplejeforskning

	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
Medlemmer*	13	10	10	9	13	13	39	74	109	113	111	95	121
Abbonenter**	-	-	-	-	-	-	-	24	38	40	45	54	54

	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03
Medlemmer*	146	211	239	266	273	325	342	345	333	323	326	419	
Abbonenter**	55	76	79	84	96	102	102	113	96	103	118	124	

* incl. ekstraordinære medlemmer og æresmedlemmer

** incl. pligtaflevering, frieksemplarer og udveksling

I løbet af 1983 kom der igen gang i Selskabets mødevirksomhed. Medlemstallet var på det tidspunkt 13, men der var overskud til at arrangere møder og foredrag, og fremtiden tegnede lidt lysere. Ved generalforsamling i november 1983 kunne formanden konstatere, at de afholdte foredrag tydede på, at der var behov for mere offentlighed om Selskabet. Det var derfor formandens håb, at der i 1984 kunne nedsættes et udvalg til udarbejdelse af en informationsfolder om Selskabet.

Allerede i februar 1984 kunne et hurtigt arbejdende udvalg frem-

lægge et forslag til en informationsfolder indeholdende ideen bag Selskabet, Selskabets formål, aktiviteter samt bestyrelsesmedlemmernes navne. Forslaget blev godkendt. Det blev endvidere besluttet at kopiere folderen på blåt papir, og i løbet af kort tid var den klar til uddeling.

I forbindelse med udformning af folderen blev der fra flere sider efterlyst et logo til folderens forside. Ved generalforsamlingen i november 1984 blev alle opfordret til kreativ tænkning med hensyn til, hvad et logo skulle symbolisere. I løbet af sommeren 1985 hav-

de Else Stenbak kontakt til en yngre kunstner og designer Thomas van Christoff, som gerne ville arbejde med sagen. Resultatet forelå i november 1985, og det blev godkendt på generalforsamlingen den 26. november.

Tidsskrift for Sygeplejeforskning, 1985

Allerede i forbindelse med Selskabets første vedtægter, vedtaget 1. marts 1979, var et af formålene "at udbrede kendskabet til sygeplejeforskningens resultater". Denne formulering blev i december 1980 ændret til "at stimulere

interessen for sygeplejeforskning samt at udbrede kendskabet til denne". De første år medførte det, at der fra hvert møde blev udarbejdet fyldestgørende referater, men disse blev kun sendt til deltagerne eller til de, der havde formidlet en selvadresseret kuvert med frimærke.

Intentionerne i formålsformuleringen var fra starten helt klart – der skulle udgives "et skrift". På et bestyrelsesmøde i maj 1981 blev behov for nyhedsbrev til medlemmerne drøftet. Det blev besluttet at undersøge muligheder og økonomi, men ved bestyrelsesmøde september 1981, noteres det: "Nyhedsbrev med referat af aktiviteter forberedes senere". De følgende år måtte vi imidlertid konstatere, at der ikke var ressourcer i Selskabet til at arbejde med udgivelse af et tidsskrift. Først i foråret 1984 nåede vi så langt, at vi fik indhentet tilbud fra et trykkeri. I september måned blev der nedsat et "redaktionsudvalg" med henblik på at leve op til vedtægternes bestemmelse om, at der to gange om året skulle udgives "et skrift". Bente Kristensen blev formand for udvalget og Kirsten Engler medlem.

På generalforsamlingen den 26. november 1984 kunne formanden i sin beretning meddele, at Selskabet fremover vil udgive to medlemsblade om året. Under punktet "Beretning fra udvalg under Selskabet" kunne Bente Kristensen oplyse, at det var "tanken at udgive bladet to gange årligt i et skrift af A5 format (2 spalter sat i 14 -16 sider i lighed med bladet "Sundhedsuddannelse"). Bladet vil indeholde uddrag af debatter og foredrag samt anmeldelser af bøger. Endvidere vil bladet også indeholde referater af møder i Dansk Selskab for Sygeplejeforskning. Første skrift vil udkomme efter generalforsamlingen og vil inkludere referat fra generalforsamlingen"

På generalforsamlingen efterlystes flere medlemmer, og Lisbeth

Vahl Nielsen meldte sig til opgaven. Det første møde i udvalget blev holdt den 7. januar 1985. Da vi ønskede bladet skulle være klar til medlemsmøde den 31. januar blev det en travl måned for udvalget

Bladets tilblivelse var omstændelig. Teksten blev skrevet på maskine i en bredde, så der kunne være to spalter på hver side. Den enkelte spalte blev klippet til og derefter blev to spalter – med stort omhu – klæbet på millimeterpapir og til sidst blev sidetallet overført fra et købt talark. Også forsiden krævede sin "mand". Skrivemaskinen havde kun store og små bogstaver, så de fede bogstaver blev, som tallene, købt på et ark, og et for et overført til det papir, som endte med at blive forsiden.

Efter at have fået det første nummer på gaden, skaffede formanden en brugt, lille røntgen-skærm formedelst kr.300,00 til udvalget. Denne skærm blev en uvurderlig hjælp i produktion af tidsskriftet de første år. Da først pc'eren kom på banen blev opsætningen temmelig nemmere!

Samtidig med forberedelse af det første nummer ansøgte vi også om et ISBN nummer. Dette gik – i modsætning til ansøgning om Selskabets registrering i foreningsregistret – utrolig hurtigt. Vi kunne allerede ved udgivelse af nr.2 – 1985 anføre ISBN nummer. At få et tidsskrift registreret med ISBN nr. medfører også pligtafleveringer i henhold til lov om pligtig aflevering af tryksager til offentlige biblioteker (lov nr. 160-1927).

For at få penge til en mere professionel udgivelse søgte vi Statens Lægevidenskabelige Forskningsråd og Helsefonden. Begge gav afslag, da de ikke mente, det lå inden for deres formål. Det samme skete, da vi søgte Helsefonden for anden gang den 29.1.1986 om økonomisk støtte på kr.14.414 til dækning af udgifter til udgivelse af tidsskriftet. Selskabet har således siden starten selv finansieret udgivelsen.

De første år bragte vi referater af de forelæsninger, der blev holdt. På skift påtog vi os rollen som referent. Først da vi startede med temadagene, bad vi forelæserne om manus og udstyrede dem samtidig med en vejledning til opsætning.

Efter Selskabets første temadag blev Tidsskrift nr.1-1988 et tema-nummer om "Sikring af kvalitet i patientbehandling og -pleje i det danske sundhedsvæsen frem mod år 2000". Senere samme år afholdt Statens Lægevidenskabelige Forskningsråd en høring om sygeplejeforskning i Danmark. På et efterfølgende møde i Forskningsrådet fik Selskabets formand et mundtligt tilsagn om, at oplæggene måtte publiceres i Tidsskriftet. Dette skete i nr.2-1988. Desværre skabte det efter Tidsskriftets udgivelse en del furor, da ikke alle indlægsholderne mente at have givet deres tilladelse. Oplevelsen blev indkasseret som en læring om det redaktionelle ansvar.

Tidsskriftet blev hurtigt et vigtigt talerør for Selskabet. Dels skrev formanden en leder om Selskabets holdning til tidens aktuelle emner, dels kunne vi informere om Selskabets møder og om andre møder/konferencer herhjemme og i udlandet. Der begyndte samtidig at komme flere bøger om sygeplejeforskning og om forskningsmetodologi, og det medførte ganske naturligt at boganmeldelser blev en fast del af Tidsskriftet.

Allerede efteråret 1985 kunne vi med tilfredshed konstatere, at vi foruden at have 67 medlemmer også havde 24 abonnenter. Antallet af såvel medlemmer som abonnenter steg gennem årene stille og roligt. I forbindelse med udsendelse af tidsskriftet gav det voksende antal modtagere en stor arbejdsopgave, en opgave som ved udsendelse efter temadagene, hvor Tidsskriftet blev sendt til samtlige deltagere, var meget stor. Da bestyrelsen selv forestod al arbejde med kuvertering samt påsætning af adresselabels og fri-

mærker, gav disse situationer anledning til hyggelige og uformelle sammenkomster.

Over årene udviklede Tidsskriftet sig i takt med den udvikling, der fandt sted i sygeplejen og i samfundet. Foruden det stigende antal medlemmer og abonnenter og på baggrund af de Copy-Dan afgifter Selskabet har modtaget, finder vi det rimeligt at konkludere, at Tidsskriftet bliver anvendt, og at Selskabets mål: ”at stimulere interessen for sygeplejeforskning og at udbrede kendskabet til denne” bliver indfriet.

I 2001 fik Tidsskriftet et nyt layout og samtidig blev der publiceret tre numre pr. år. Det seneste, der er kommet til, er, at der fra 2003 er skabt mulighed for at

bringe referee-bedømte artikler, et ønske Selskabet har arbejdet med i mange år. Først nu synes, der at være basis herfor. Endvidere er der kommet engelsk summary, og Tidsskriftet er nu listet i forskellige nationale og internationale biblioteksdata-baser.

For at hjælpe sygeplejeforskere til at skrive artikler, der kan leve op til videnskabelig referee-bedømmelse, har selskabet afholdt flere kurser med dette formål forskellige steder i landet. Der har foreløbig været afholdt følgende tre workshops: ”Skriveworkshop om artikelskrivning” den 5. og 6. september samt den 4. oktober 2001 på Aalborg Sygehus med 17 deltagere, den 10. og 11. oktober samt den 15. november 2001 med

20 deltagere på DSH i Århus og den 10. og 11. april samt 10. maj 2002 på Slagelse Sygeplejeskole med 16 deltagere

Forskningsdag

Der var fra mange sider et ønske om at lære om forskningsprocessen og at lære at skrive en plan over sit forskningsprojekt. Så den 09.11.1985 blev der på Hvidøre hospital afholdt en dag med emnet ”Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt”. Dagen blev støttet af Novo Nordisk og Hvidøre hospital, som stod for lokaler og traktement. Gennem årene blev den efterfulgt af flere lignende dage, som det fremgår af tabel 2.

Tabel 2 Oversigt over forskningsdagen

09.11.85	Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt, Hvidøre Hospital, København	22
12.04.86	Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt, Hvidøre Hospital København	16
14.09.91	Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt, Kommunehospitalet, København	25
24.10.92	Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt, Fyns Amts Sygeplejeskole	45
08.10.93	Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt, Åbenrå Sygehus	40
18.11.94	Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt, Skejby Sygehus	42
09.11.95	Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt, Sygeplejeskolen i Ålborg	40
04.11.96	Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt, Diakonissestiftelsen på Frederiksberg	40
05.11.96	Hvordan udarbejde en projektbeskrivelse? Hvordan formulere en projektansøgning? Teknik, taktik og tema. Dagen afholdes i samarbejde med Sygeplejefagligt Råd, Frederiksborg Amt	47
10.04.97	Hvordan kommer vi i gang med et forsknings projekt, Sygeplejeskolen i Vejle,	59
10.11.97	Hvordan kommer vi i gang med et forsknings projekt, Diakonissestiftelsen på Frederiksberg	49
14.09.00	Økonomisk støtte til projekter o. lign. – hvad skal der til for at opnå et positivt svar?, Sygeplejeskolen i Vejle	65
20.09.01	Økonomisk støtte til projekter o. lign. – hvad skal der til for at opnå et positivt svar?, Sygeplejeskolen i Slagelse	30
16.04.02	Økonomisk støtte til projekter o. lign. – hvad skal der til for at opnå et positivt svar?, Vejle Sygeplejeskole	35
10.04.2003	Økonomisk støtte til projekter o. lign. – hvad skal der til for at opnå et positivt svar? Roskilde Amts Sygeplejeskole, Roskilde	38

Storm (1986) omtalte dagen i Tidsskriftet. Ud fra mange forespørgsler og pres fra medlemmerne blev foredragene fra dagen publiceret (Guldager 1986, Jørgensen 1986, Stenbak 1986) i

Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Da kurset efterhånden ændrede sig, blev indlæg derfra igen publiceret i nr. 1-1993 (Lorenson 1993, Petersen 193 a og b).

I tiden mellem 1986 og 1991 var der ikke den store interesse for kurset. Nu var der kommet en del institutioner og centre, som gav vejledning og uddannelse til sygeplejersker som ville forske. Det

samme blev tilfældet efter 1997. Kurset blev derefter på anbefaling fra Sygeplejerskernes Forskningsfond ændret til at indeholde mere om projektansøgning om penge, og om hvordan man skriver en god projektbeskrivelse, udformer et budget samt skriver sit curriculum vitae.

I forbindelse med dette kursus er der et godt samarbejde med Det Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd, og en repræsentant derfra kommer og fortæller om, hvordan rådet behandler de indsendte ansøgninger, og hvad der lægges vægt på.

Temadagene

Efterhånden som medlemsskaren voksede og flere af medlemmerne var bosat uden for København, begyndte det at blive aktuelt at lave lidt større seminarer og afholde dem også andre steder i landet. Det første møde udenfor København blev holdt som en foredragsaften om "Ældre og egenomsorg" på Roskilde Amts Sygehus i Roskilde.

Selskabets første hele temadag blev holdt i Fredericia på Hybyhus Plejehjem over temaet "Klinisk sygeplejeforskning" den 11. november 1986. Dagen fandt sted i samarbejde med plejehjemets

forstander Dagmar Nielsen. Den blev sponsoreret af Munksgård, Mølnlycke A/S, Fredericia Apotek, Fredericia Kommune og Otto Broe A/S. Det blev en vellykket dag med 110 deltagere. En gruppe sygeplejersker fra Give Sygehus skrev efterfølgende et læserbrev om dagen i "Sygeplejersken" (Ørnsholdt m. fl. 1986).

Senere samme år fulgte et seminar i samarbejde med Sygeplejeadministrationen, Frederiksberg Hospital om "Stress in Nursing - Burn out Syndrom" med Professor Penny Proffit, RN, Ph.D., Edinburgh Universitet og klinisk psykolog, personaleinspektør Stig Kjærulff som foredragsholdere. Dagen havde ca. 75 deltagere. Dagen fik økonomisk støtte fra SAS, Harboe Fondet og Mølnlycke A/S.

I 1988 afholdt vi den første store temadag på Orchidéterrassen i Rødovre. Det var med mange sommerfugle i maven og sponsorstøtte på knap kr. 30.000, vi annoncerede dagen 26. januar 1988 med emnet "Sikring af kvalitet i patientbehandling og -pleje i det danske sundhedsvæsen frem mod år 2000 ud fra WHO mål nr. 31." Da flere af foredragsholderne kom fra udlandet bl.a. fra England og Norge, var budgettet for os ret stort. Ville der komme tilstrækkelig mange deltagere? Ville vi kun-

ne få udgifterne dækket? Dagen blev sponsoreret af Simonsen & Weel, James Polack, Utrecht Forsikring, Baltica og Lundbeck Fonden.

Det var med stor glæde, vi kunne byde velkommen til 150 deltagere samt til foredragsholdere, der på det tidspunkt allerede havde arbejdet med kvalitetsikring i nogle år. Dagen lykkedes over al forventning og regnskabet balanceerede med et overskud på 13.112 kr.

Som sagt gik denne første temadag over al forventning, og vi fik inspiration og mod til at prøve igen. Den næste blev holdt i København, som det kan ses af tabel 3, Der kom 316 og vi måtte sige nej til over 200. Så derfor turde vi tage springet til også at gentage dagen i Århus i 1991. Som det kan ses i tabel 3 har der været godt fremmøde og flere gange flere deltagere, end der var plads til. De sidste par år har vist en afmatning med færre deltagere. Dette ses som en afspejling af det, som sker i samfundet med øget arbejdsintensitet på såvel ude- som på hjemmefronten, og en anden prioritering i budgetterne på de forskellige arbejdspladser inden for sundhedsvæsenet.

Tabel 3 Oversigt over temadagene

Emner på temadagen	Dato og år	Antal deltager	
		København	Århus
Sikring af kvalitet i patientbehandling og -pleje i det danske sundhedsvæsen frem mod år 2000 ud fra WHO mål nr. 31	26 januar 1988	150	
Samfundssygepleje. Gennem konkrete projekter belyse udviklingstendenserne i den primære sundhedstjeneste ind i 90'erne ud fra WHO's mål *	26 januar 1990	310	
Geriatrici - Overvejelser om fremtidens gamle *	31 januar - 1 februar 1991	300	225
Omsorgsbilleder. - Sygepleje i tale, tekst og handlen	23-24 januar 1992	300	300
På strejftog i sygeplejeforskningens verden	14 og 15 januar 1993	222	207
Det gode og det onde - Etik i praksis og i forskning	13-14 januar 1994	222	207
Det hele menneske. Krop og sjæl i sygeplejen *	19-20 januar 1995	288	290

Magt, følelser og fornuft i sygeplejen *	25-26 januar 1996	310	317
Sprogets ord og ordenes sprog - Hvad sygeplejerskerne siger... og gør	30 og 31 januar 1997	320	300
Klinisk sygepleje – Et felt for følsom sygeplejeforskning	29 og 30 januar 1998		
Sygeplejens image – billeder og forestillinger om sygeplejersker og sygepleje	27 og 28 januar 1999	294	320
Sygeplejeforskning gør en forskel	27 og 28 januar 2000	235	200
Tilfredshed - Et mangfoldig begreb	25 og 26 januar 2001	164	241
Sundhedsfremme og forebyggelse - Utopi eller virkelighed ?	24 og 25 januar 2002	194	279
Sygepleje i et multikulturelt samfund - Kultur, værdier, sprog og handlemåder	23 og 24 januar 2003	77	77
Fremtidens patient – Den velinformerede patient, en fordel eller ulempe ?	22 og 23 januar 2004		

* Flere deltagerne end der var plads til havde meldt sig. I 1990 fik lidt over 200 afslag, i såvel 1991 og 1993 måtte flere have afslag, i 1995 fik 50 afslag, i 1996 fik 508 afslag.

På flere af temadagene har vi haft kunstnere til at understrege det valgte tema og visualisere det. I 1992 havde vi et norsk stykke med skuespiller Agnete G. Haaland og saksofonist Geir Lysne, der opførte stykket "Florence Nightingale – kvinder i krig" ud fra et manuskript, Haaland selv havde lavet efter at have læst om the Lady with the Lamp.

Under temadagen om "Det gode og det onde - Etik i praksis og i forskning" i 1994 havde vi skuespiller Anne Marie Helger til at fremstille emnet på en mere dramatisk måde. I 1997 var det Nynne Schwarts, stud. com. og musiker Daniel S. Bojsen, som inspirerede os med kreative sproglige øvelser til at få en bedre kommunikation med patienterne i vore relationer med dem. Ved selskabets sidste temadag om det multikulturelle samfund i 2003 gav stand-up-komiker Omar Marzouk en glimrende inspirerende og morsom karikatur af det at have en anden etnisk baggrund og kultur end den danske.

Workshop/ seminar om forskningsmetodologi.

Den metodologiske diskussion startede tidligt i Selskabet.. Foruden de mindre samlinger har Selskabet gennem årene afholdt forskellige kurser og konferencer, hvor dette har været i fokus. Den

første var den 6.-7. september 1984 i København over emnet "Kvalitative metoder i sygeplejeforskning" med professor Jeanne Qwint Benolie, University of Washington, USA i samarbejde med gruppen "Løvetanden" bestående af norske og danske sygeplejersker. Dagens foredrag blev publiceret af Munksgård under titlen "Kvalitative metoder i sygeplejeforskning" (Christensen og Mortensen 1985). Selskabet søgte Forskningsrådet om penge til professor Benolie's rejse og ophold og var så heldig at få det bevilliget. Selskabet har i udstrakt grad været fødselshjælper for den kvalitative metode i Danmark i dens begyndelse, hvilket kan ses af de efterfølgende tiltag med interviewteknik og grounded theory. Selskabet har også forsøgt sig med disse større metodekurser for at bidrage til den metode - og teori diskussion, som forgår

Den 9.-10. november 1994 afholdt Selskabet et kursus i interviewteknik med to undervisere fra UCSF, Lis Adamsen og Birgit Gundorph-Malling (14 deltagere). Efter mange opfordringer gentog vi det den 27.-29. marts med 20 deltagere. Samtidig blev kursets titel ændret til "Det kvalitative forskningsinterview". Vi måtte give 20 afslag, da man ønskede få deltagere for at deltagerne kunne

øve sig på teknikken og få tilbagemelding herpå.

Der var mange som ønskede at få mere kundskab om "grounded theory", en forsknings metode som efterhånden er meget brugt. Så da formanden var i Californien og traf en af dens udviklere, Barney Glasser, blev det aftalt at han skulle komme og undervise på et internat seminar den 17.-19. november 1997 om "Qualitative Methods with Focus on Grounded Theory". Der var 25 deltagere hvoraf flere var ikke- sygeplejersker. Programmet var lagt op med forelæsninger, øvelser, præsentation i plenum og tilbagemelding - en meget intensiv pædagogisk form, men også meget god for indlæring. Vi prøvede at få dette kursus godkendt som et Ph.D. kursus så deltagerne kunne få det betalt den vej og samtidig godkendt som en del af deres uddannelsesprogram. Desværre kom vi for sent i gang med processen, og det lykkedes derfor ikke.

Selskabet har i årenes løb været vært og medarrangør af forskellige teoridage med præsentation fra internationale sygeplejeteoretikere og - forskere. Denne perlerække af ekspertise og gode diskussionspartnere udgør følgende:

I 1982 var selskabet sammen med Hvidovre Hospital vært for Dorothea Orem, som på et forskningsseminar fremlagde og disku-

terede sin teori, "Nursing Concepts of Practice"

På et seminar den 04.09.1985 fortalte om og belyste Sister Callista Roy elementerne i adaptionsmodellen fra egen klinisk forskning

Den 24. 04. 1987 fortalte professor Hesook Suzie Kim, College of Nursing, University of Rhode Island, USA om "Begrebsudvikling i sygepleje". Hesook Suzie Kim er forfatter af bogen "Critical Theory for Science of Nursing Practice" Hun sendte os efterfølgende en artikel med tilladelse til oversættelse og publicering. Den blev oversat af Bente Kristensen og publiceret i nr.2 -1987. Denne artikel er muligvis Tidsskriftets mest kopierede artikel.

I samarbejde med DSH i København afholdt vi den 28.08.1992 en forelæsning om "Theoretical Nursing: Development and Progress" ved professor Afaf I. Meleis, School of Nursing, University of California, San Francisco. Afaf I. Meleis er forfatter til bogen "Theoretical Nursing"

Den 08.03.1993 var der forelæsning om "Concept Development and Theory Construction in Nursing Science" ved Kay C. Avant, professor ved School of Nursing, The university of Texas at Austin, Texas. Hun er forfatter til bogen "Strategies for Theory Construction in Nursing".

Selskabet var også vært for en reception for undervisere og kursister fra det tredje ud af fem nordiske PhD sygeplejeforskningskurser, som blev betalt af Nordisk Minister Råd og ledet og koordineret af Margarethe Lorensen. Vi var heldige, at vi uden ekstra omkostninger kunne invitere medlemmer af Selskabet til to gode dage med forskningsmetode. Den 01.08.1988 over emnet "The Use of Qualitative Research Methods in Health Care" ved professor Leonard Schatsman, School of Nursing, University of California San Francisco. Han er forfatter til klassikeren "Field Research". Han

har arbejdet tæt sammen med Benolliel, Glasser og Strauss. Dagen efter holdt Margarethe Imle, School of Nursing, The Oregon Health Science Center University en seminar dag med emnet "Etnografisk interviewmetode belyst ved et forskningsprojekt i den primære sundhedstjeneste"

Strategisk politisk kommunikation

Op gennem årene har selskabet, dels gennem sine ledere og dels ved korrespondance, besøg hos ministre og inviterede deltagere, påvirket udviklingen inden for sygeplejeuddannelse og - forskning

På møderne i foråret 1979 drøftede medlemmerne etiske regler for forskning og arbejdede dermed også med Helsinki Deklaration II og den påbegyndte lov om nedsættelse af etiske komiteer i Danmark. Efter en artikel i "Tidsskrift for Sygeplejersker" uge 16/1979 af Poul Riis, rettede Selskabet henvendelse til DSR og til Poul Riis med kopi til Forskningsrådene ang. sygeplejerske-repræsentation i disse komiteer. Da DSR allerede havde rettet henvendelse til Statens Lægevidenskabelige Forskningsråd derom, afstod vores lidt uformelle gruppe fra at forfølge sagen. Den har dog dukket op med jævne mellemrum, og er en af de ting, som der stadig må arbejdes med.

Selskabet har også med jævne mellemrum foreslået velkvalificerede sygeplejeforskere som medlemmer af forskningsrådene. Desværre er det endnu ikke lykkedes at nå igennem med forslagene, hvorfor der fortsat arbejdes på denne sag.

Selskabet havde mere succes med rådets konsulenttjeneste. Den 21.08.1984 sendte selskabet et brev til Statens Lægevidenskabelige Forskningsråd om at udvide den gratis statistiske konsulenttjeneste fra 10 til 20 timer, samt om at få sygeplejersker med på deres

liste over konsulenter. Dette blev en realitet et par år senere.

Med brev af 15. september 1987 fra Statens Lægevidenskabelige Forskningsråd blev selskabet ved formanden inviteret til at indsende et 2-5 fem siders bidrag om sygeplejeforskning til Statens Lægevidenskabelige Forskningsråds strategiske forskningsplanlægning. Bidraget blev fremsendt den 12.11.1987. Sammen med andre bidrag fra sygeplejen har det nok været medvirkende til de små dryp, som skal til for at få lidt større vandmasser til at materialisere sig. Det var et bidrag bl.a. til det initiativ, hvor Forskningsrådet efter høringen om sygeplejeforskning i Danmark bevilligede 5 millioner kroner over 5 år til oprettelse af sygeplejeforskeruddannelse i Danmark.

Høringen, hvortil formanden også var inviteret til at give et indlæg, blev afholdt af Statens Lægevidenskabelige Forskningsråd. Alle indlæg fra konferensen er publiceret i Selskabets Tidsskrift nr.2 - 1988 og dagen er ligeledes omtalt i "Tidsskrift for Sygeplejersker" nr. 15 s 4-7, 1988

Før høringen var formanden den 25.01 1988 sammen med tre bestyrelsesmedlemmer hos undervisningsminister Bertel Harder for at diskutere højere uddannelse og forskningsuddannelse for sygeplejersker. Til stede var også direktør Peder Olsen Larsen, Forskningsdirektoratet, kontorchef Ib Terp, Forsknings sekretariatet og kontorchef Hanne Tranberg, Direktoratet for de videregående uddannelser. Det var et meget positivt møde efterfulgt af en livlig korrespondance. På "Høring om sygeplejeforskning i Danmark" den 23.02 1988 refererede undervisningsministeren i sin åbnings- tale flere gange til det bestyrelsesmedlemmerne havde fortalt ham om sygeplejeforskning.

Selskabet havde også den 19.03.1984 ved formanden været inde og tale med indenrigsminister Britta Schall Holberg under hvis

ministerium sygeplejerskeuddannelsen henhørte på det tidspunkt. Emnet for mødet var sygeplejeforskningens fremtid samt en drøftelse af centre for sygeplejeforskning, f.eks. på Rigshospitalet, centre, som kunne være delvis finansieret af stat, kommune og private fonde.

Indenrigsministeren fik tilsendt det første tidsskrift i 1985. Sammen med invitationer til temadagen har vi efterfølgende tilsendt indenrigs-, forsknings- og undervisningsministeren samt forskningsrådet "Tidsskrift for Sygeplejeforskning".

På baggrund af forskningsminister Jytte Hildens debatoplæg "Hvorfor forske?" blev der den 2 oktober 1997 rettet henvendelse til ministeren fra Selskabet med en anmodning om et møde for at få en dialog i gang om iværksættelse af tiltag som kunne fremme sygeplejevidenskaben. Vi fik da også en tid for et møde, men desværre skete der politiske rokader, hvilket medførte, at mødet ikke blev gennemført.

Som det kan ses af det foregående, har Selskabet haft mange forskellige samarbejdspartnere i forbindelse med afholdelse af arrangementer.. Vi har bl.a. samarbejdet med Danmarks Sygeplejerskehøjskole, Hvidovre og Herlev hospital, Universitetshospitalernes Forsknings Center på Rigshospitalet, Nordisk Akademi for Sygeplejevidenskab og med Medicinsk Historisk Museum, hvor både vort 10 og 15 år jubilæum blev holdt. Dansk sygeplejeråd har også inviteret til samarbejde og her har vi været inviteret til Høringskonferencen vedr. National Delstrategi for Sygeplejeforskning. Senest har Dansk Sygeplejeråd inviteret til deltagelse i arbejdsgruppen, som har givet forslag til etablering af Dansk Sygeplejeselskab.

Vi har gennem tiden søgt og i mange tilfælde også fået støtte fra forskellige firmaer og fonde, hvilket har givet os nogle muligheder, vi ellers ikke ville have haft. I de

senere år har vi kunnet glæde os over en god økonomi, hvilket har muliggjort årlige overførsler til Sygeplejerskernes Forskningsfond.

Selskabet har ligeledes haft internationale kontakter. Ved ICN konferencen i København i 2001 var Selskabet bl.a. med-vært ved "Meeting of the ICN Research Network", hvor formanden holdt et indlæg om "Enhancing regional/international networks". På samme konference fik Selskabet også sin poster om Selskabet accepteret.

Afslutning

Vi har nu givet en oversigt over de foregående 25 år, samt beskrevet processen vedrørende Selskabets mundtlige og skriftlige formidling af information om sygeplejekundskab og - forskning. Når man står i nutiden, synes man, at alting går langsomt. Et tilbageblik over disse 25 år siger imidlertid, at der er sket mange ting selvom der også stadig og vil altid vil være, mange ting som må ændres og udvikles.

Udviklingen har bevæget sig fra -en sygeplejerske med doktorgrad i 1976 til nu ca. 30

-fra intet tidsskrift viet til sygeplejeforskning mod nu tre, hvor der kan skrives på dansk.

"Tidsskrift for Sygeplejeforskning" har nu også refereebedømmelse af artikler i lighed med "Vård i Norden" og "Sygeplejersken."

-ingen videnskabelig sygeplejeuddannelse til et eget Institut for Sygeplejevidenskab med kandidat – og mastereksamen, og i samarbejde med Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet ved Århus Universitet et Ph.D-program, hvor sygeplejersker indgår i samme Ph.D program som læger og odontologer.

-fra den første foredragsaften om "Sygeplejeforskning" den

12. september 1978 i Vilsund Strand- og Missionshotel og gentaget den følgende dag på Sygeplejeskolen i Viborg til to faste temadage om året og flere seminarer.

-fra ingen bøger på dansk om sygeplejeforskningsmetoder til mange

-fra brug af få forskningsmetoder til brug af mange

-fra en begyndelse med enkelte og monofaglige undersøgelser frem mod flere og større med tværfaglige deltagere

-fra et fond med midler øremærkede til sygeplejen til nu over fem.

Det er helt klart, at nuværende sygeplejeforskning og kundskabsudvikling inden for sygeplejen bygger på det, som er gået forud. Gennem de forløbne 25 år har Selskabet givet sit lille bidrag til denne udvikling, og vi håber, at Selskabet også i de næste 25 år må medvirke til at skabe vind i sejlene.

Tro dem ikke.

De siger til dig:

Hvis du ikke kan andet end at kritisere, så bør du tie.

Jeg siger:

-tro dem ikke.

Enhver forandrings begyndelse er, at nogen fornemmer, at ting kan gøres anderledes, og at de tør sige det højt.

Du skal tro, du er noget!

Carl Scharnberg

Referencer:

Christensen, D og Mortensen, R (1985) Kvalitative metoder i sygeplejeforskning. København: Munksgaard

Guldager, E (1986) Hvordan man holder orden på sin litteratur.. Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Nr. 1, 2 årgang, 9 og 12

Hall, D.(1979) A Position Paper on Nursing. WHO Regional Office for Europe, Copenhagen, EURO/NURS75.1 Rev.1

Jørgensen, H.V. (1986) Abstract & Poster. Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Nr. 1, 2 årgang, 7-8 og 10-11

Kristensen, B (1987) Strukturering af sygeplejeviden: en typologi af fire domæner. Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Nr.2, 2 årgang, 9-22

Lorensen, M, Hounsgård, L og Østergård-Nielsen (2003) Forskning i Klinisk Sygepleje 2. Metoder og vidensudvikling. København: Akademisk

Lorensen, M (1993) At komme igang! – Forskningsprocessen . Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Nr. 2, 9 årgang, 7-38

Lorensen, M (1990a) Udvikling af sygeplejevidenskab og - forskning i. Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Nr. 2, 6.årgang, 10-31

Lorensen, M (1990b) Research Ressource Development in Denmark. International Journal of Students nr. 2 årgang 27, 159-168

Lorensen, M. (1994) 15 års jubilæum. Selskabets historie og fremtid, hvorfor er vi her i dag ? Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Nr. 1, 10.årgang, 84 - 97

Magnussen, E (1979) Sygeplejen set i perspektiv. Sygeplejersken. Nr. 31, 16 - 29

Petersen K. A. (1993 a) At konstruere en teori om sygepleje . Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Nr. 2, 9.årgang, 39-74

Petersen K. A. (1993 b) Offentliggørelse af et forskningsprojekt og publicering. Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Nr. 2, 9.årgang 98-108

Ramsing, B (1960) Forskning inden sygeplejen. Sygeplejersken. Nr. 12, 322-328

Stenbak, E. (1986) Projektbeskrivelse. Tidsskrift for Sygeplejeforskning. Nr. 1, 2.årgang, 4-7

Storm B. (1986) En kort omtale af forskningsdagen: "Hvordan kommer vi i gang med et forskningsprojekt?" Tidsskrift for sygeplejeforskning nr. 2, årgang 2 side 10

Treece, E.W. og Treece, J.V. (1977 2. udgave) Elements of Research in Nursing. Saint Louis :C.V.Mosby

Ørnsholt, G., Bundgaard, E og Knudsen, K.R. (1986) En dag med sygeplejersker, der viser vej. Sygeplejersken nr.50 s 12